

MEKANA TI ESU LE EBAKEL IGO

Manuel pratique pour l'élevage des poules et des petits ruminants (Mpumpong)

CABIAL

Table des matières

Avant-propos	v
préface	vii
PÈS ÈSÒ: ÈBAKEL OKÛ	1
1. Dε βε dala ne εβακελ okû e	1
1-Pap esyanj ne pap ebyend.....	2
2-Kwonj tek	2
3- Kopo (pu le)	2
4-Ipyat i βε kalɔɔ bik	2
5-Dake βε dala ne esa njaa okuu e.....	2
PÈS MBA: ÈBAKEL ITAA	5
a) Njáá itaa	5
1. Pyat βε kan ne esum njââ itaa e.....	5
2. Dake βε sum njaa itaa e.....	5
3. Ekhan ε njaa ne isá βε isey	5
B- Minjaa mi mephanj	7
1. Ipyat i dom.....	7
2. Njáá mbakel ne pyat βε nenj isinɔj e	7
C- Isá βε isey εβακελ igo, ne bil isá βε isey	7
1. Ipyat bi edee (la liaison des voyelles juxtaposées à la fin des mots)	7
2. Ipyat i βε kwom idoo βε itaa we	8
3. Ipyat i medyuu	8
4. Bil isá βε isey.....	11
1/ Idoo i sa nää, nol nyi chindla bik	11
2/ Idoo i lelel nol bik ne egwee	11
3/ Idoo i jüe chia bik.....	11

PES MBA: EBAKEL ITAA

Be ne khul enyel ebakel itaa e, ne mimyel miten e, gu twoo, zi ka nwon ndom ngwat.

Dom le itaa

Celok itaa ne dom lóó i da du pak bwas be di tek e. Ti tem tek e, be buka ji melyoo ne idokta bi otit di ti esála be njâá wóó di ti pak bwas tek e.

Pyat itaa i di e

a) Njáá itaa

Odia be igo i ne nom ebuubu ti esu le ekambel igo itek zinja otit o menan ne baajyuujyuu. I odia otek di ti esa náá, igo bi di ti tomb ne pyee, ne ejüak item i be dala ne enwon mebum eke, ne tem mindom mitek kel mimyel eke, ne tem be nwon mebum ne ebya e. I ye di ti esa thok náá, be kpas egu náá, itaa be mu ne mekpay e, ti ebey mitela myóó, ne menup móó, ne isyuk byóó.

1. Pyat be kan ne esum njâá itaa e

Be dala esum njâá itaa i pyat di ti swas, ti lyel, ta kpas eni medyuu e. Pyat tek i dala di thok ta be ne kpató, i di thok ti pyat ibwas i di ti wa bibena e.

Cil bwas tek i dala be ti bwok, ti esu e náá, be ne khul ebyela, be bu, be baka sum mil minjaa.

Njaa itaa tek u dala ne esumaa u jüak pak pup di ti ebu than e. Ti náá, yáá byet náá, pup i to ne menup ecetaceta ne minjaa mi bot.

2. Dake be sum njaa itaa e

Njaa itaa wàà dala ebu ji thund mōni. Sa gwat e, i je náá, njaa tek u di efuufup. Be ne khul ebela ne ile i dyuk e, ti ekamb edol thund mōni. Thok e, mōni u dol ti esu le esum njaa tek eke, wàà bwey ne ebye ye tem u wa nyel eboma itaa e.

3. Ekhan e njaa ne isá be isey

Kwon

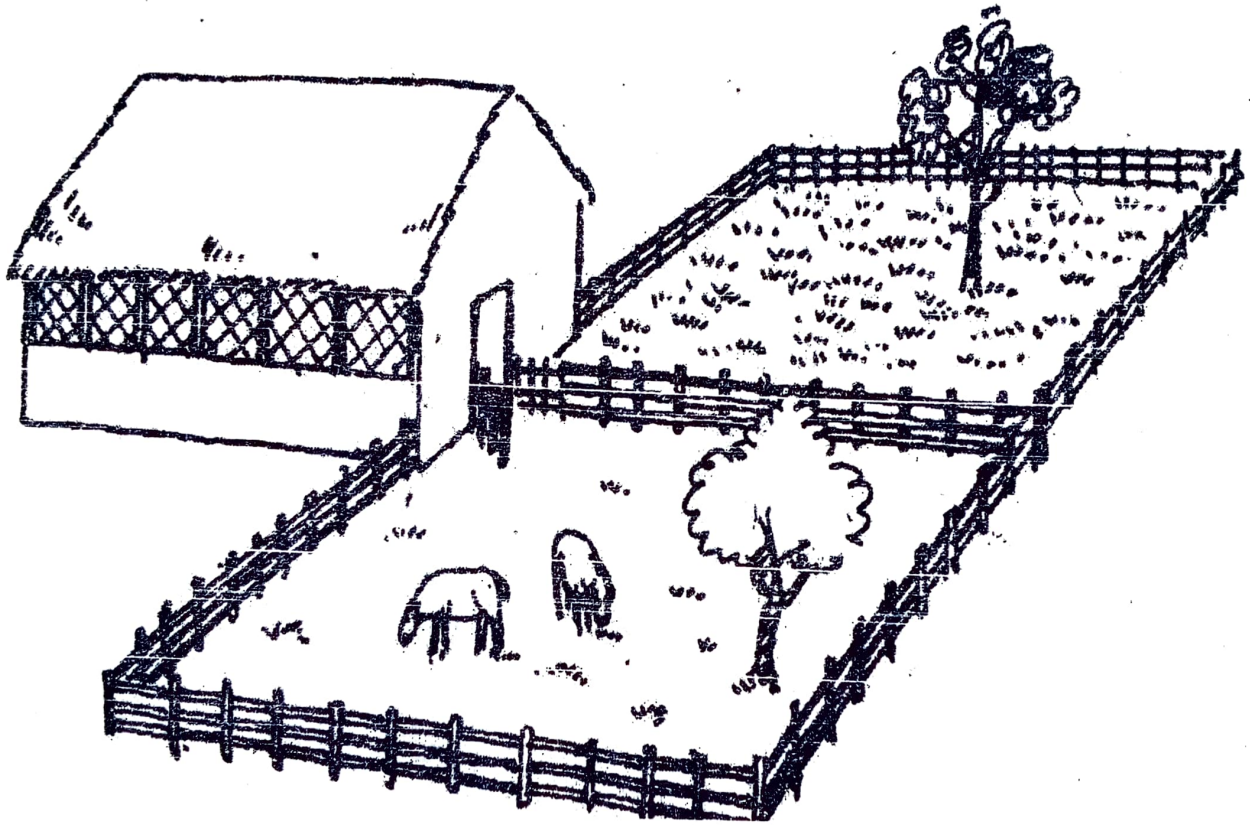
Be dala ne eyan we ne simen, phula tek e, be bumel we ne zo(iká)

B- Itaa bi je ejüaa isa isa nää, báá chindla ne egwee bik

Pyat esök:

C- De be bela ne iká i pas pas e bik

Be ne khul ebyet itaa ti pyat be díde iká eke, tem ophi. I ti bu isisingo ne baaphwam ti tem tek. Byela nää, ti tem jüés ε, iká itek bi ti sañ. Ti tem jüés ε, mbakel ε dala ne eke sañ be iká byóó pyat i dí ne bye e. Ne do nää, tem jüés ε, itaa bi ti buu kas. Yàà kat mbakel itaa mepek me edambel itaa byé, isu i bè ti yoo tem.

Dake be dala ne esum njáá itaa we

- I bè khal itaa nyàà ßwök nak, (< 20 têtes) be ne khul eke cicünel be melyam myêsa ti ile pyat dí ne iká e. nääñ yáá sa nää, be bes mindom ne mimyel tem dí nää, yàà ba kum tem mindom kel mimyel e.
- I bè khal itaa nyi ti ßwök nak, (> 20 têtes) mbakel itaa ε ne khul ekaa pyat iká byóó ε, ipyat ipyat ne ilile, gu thök giliyas. ε to ne nöö melyam myêsa, ε bula ne nöö ti íbikokó.

enwɔɔnwɔɔ, ne mimyet lumla ne tem nol kpay zama e, ne mimyet mi lumla ne
ibyɔel byoel mik, zi ka nwɔɔ mimyet mi lumla ne kɔs mik.

Be thɔk ne khul ebaka jwom otit e, ne meɓala. Ti yizanj pyat e, i tem di tit àà
ba li bɛ̀ ne ekpay etek e.

B- Ebakel metyuj me jüak tɔp celok ti esu le otit

Celok i tela wêš be dala enwɔɔ ti ekandɔɔ mekpay i zye tit áá di ti tɔmb ne pyey
e e. Celok u thɔk ebakel odia efuufup..

Ti nǎǎ, otit báá di ti tɔmb ne pyey e ije nǎǎ:

- Be guu jüii be enwɔɔnwɔɔ, be süesel pyat odia bɔ́ɔ tem yêš di ti eje nǎǎ, be
sa sá tek e

- Be cicenj iká i be da tek bik ti tem

- Be gigwambel pyat yɔ́ɔ tem yêš ti nǎǎ, yáá bɛ̀ ne tyaa mejwɔɔ

- Sey inɛɛɛ yêsa, i ne nɔm ti esu e nǎǎ, opɔs o mekpay bǎà bɔwɔ sum minjáá
myɔ́ɔ ti pyat itaa.

Tem tit di éé jüè tu eke, be pu be ediidim, be nwɔɔ tit tek be gba e be twóó, be
gba du.

Otit bǎà dala ne ede medyuu me di ti lwɔkɔɔ mak, gu thɔk medyuu me sukla.

Tem di nǎǎ, bíí bey nǎǎ, i mu ne lil ekpay di ti enyel emet tit ngwat eke, bi kpas
ezi so myet ti ezi do opɔs o mekpay otek kamb nǎǎ, yáá bɔwɔ dongla bel

C- Mekpay me buu sa itaa me te ti opɔs o mekpay e

Mel me nɔɔla mak

1. Ekpay le itaa

I ekpay di ti buu byoo ti esu le itaa e. Ekpay etek li ti buu met be twóó kanda
kawuna. I nguma ekpay met otit ta bɛ̀ ne nguma tem e.

De idongga e

Opɔs be ekpay otek be zye ti pup dñis be bel o di mimbél bak. Sa di naan eke
i nǎǎ, be da nwɔɔ ekpay etek tem mijes di ndume ne mimbél e; Ne do nǎǎ, i ti
misües be nwɔɔ ekpay etek e.

Mindem mi ekpay